

תורת הר שמואל

פרשת לך לך - תשע"א כניסת השבת: 4:31 צאת השבת: 5:43 רבנו תם: 6:23

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

פרפראות הרב משה קליין

"לך לך"

להנאתך ולמנוחתך (רש"י) מדוע נאמר "להנאתך ולמנוחתך"? שאר הבריות שבעולם כאשר רוצים להשיג הנאות וטובות זה בדרך כלל לעצמם מלשון - לך לך, אברהם אבינו עושה אך ורק את צווי ה', אותיות "לך לך" - הקודמת לאות ל' היא כ' והאות שלפני כ' היא י', ובמילה "לך" השני, האות שאחרי ל' היא מ' ואחרי האות כ' היא ל' וביחד המילה מלכ"י. אברהם פועל על משקל "מלכ"י ואלוקי כי אליך אתפלל" ללא נגיעה עצמית. (משב"א)

"ואגדלה שמך"

זה שאומרים אלוקי יעקב (רש"י) מובא בספרים: אברהם יצחק ויעקב - י"ג אותיות, כמניין "אהבה", וכנגד י"ג מידות של רחמים, וכן "שרה רבקה רחל לאה" י"ג אותיות וביחד כ"ו כמניין שם הוי"ה, וזה העניין של "זכור לנו ברית שלוש עשרה", (י"ג). והרמב"ן מוסיף, שלכן נוסף לאברהם האות ה', כדי שלאבות יהיו י"ג אותיות כמספרן אצל האמהות, לכך, אם יעקב נקרא ישראל אז מתווספת אות ויצטרך להקרא אברהם ולכן "ואגדלה שמך", זה שאומרים "אלוקי יעקב" היינו להוסיף לך אות, ואז יהיה נקרא יעקב ולא ישראל, וזה שנאמר (תהילים קכ"ב) "לולא ה' שהיה לנו" לולא ה' - הא יאמר נא ישראל. (פרדס יוסף)

"ואגדלה שמך"

בך חותמין ולא בהם (רש"י) על שלושה דברים העולם עומד על התורה, ועל העבודה ועל גמילות חסדים, (אבות א' ב') אברהם - גמילות חסדים, יצחק - עבודה, יעקב - תורה, לפני ביאת הגואל יתמעטו עמודי התורה והעבודה וישאר רק עמוד גמילות חסדים, וזה שאומר רש"י בך חותמין - מידתך, מידת החסד תחתום את פרשת הגלות. (ר' מנחם מנדל מקוצק)

"קחה לי עגלה משולשת ועז משולשת ואיל משולש"

האבן עזרא מפרש יש אומרים ג' עזים, ואילו דעתו של האבן עזרא עצמו, שמדובר בעז בת שלוש שנים או בעגלה בת שלוש שנים, הרמב"ן לעומתו אינו סבור כך ואומר שלא מדובר בעגלה בת שלוש שנים, שהרי בגיל שלוש היא כבר

כתוב בפרשה: (פרק מ"ו פסוק י"ח) ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת, ופירש רש"י - לזרעך נתתי, מה פירוש המילה נתתי, והרי נתתי זה לשון עבר ומשמע כאילו שכבר קיבלו את הארץ, והרי זרעו של אברהם עדיין לא קיבל את ארץ ישראל? אלא מבאר רש"י שאמירתו של הקב"ה כאילו היא עשויה, כשהקדוש ברוך הוא אומר הרי זה כאילו שהאדם כבר קיבל כי אין יותר בטוח מזה שבזרעו העולם מבטיח!

והנה בפרשת תולדות פרק כ"ז פסוק מ"ב כשיעקב לקח את הברכות ורבקה אמרה לו שעשו חושב על תחבולות איך להורגו ולכן אמרה ליעקב שיברח לבית לבן, כתוב בפסוק שם: ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך, ופירש רש"י מה ביאור המילים - מתנחם לך? פירוש אחד: נחם על האחוה לחשוב מחשבה אחרת להתנכר לך ולהרגך! ופירוש שני הביא רש"י:

מדרש אגדה - כבר אתה מת בעיניו ושתה עליך כוס של תנחומים וכו'! רואים שעשו כבר החשיב את יעקב לאדם מת, וכבר אכל ושתה סעודת אבלות עליו מרוב שהיה בטוח שאם עשו אומר הרי זה כאילו שכבר נעשה! עשו בגאותו החשיב שגם אמירתו היא כאילו עשויה, וכך הדרך של מלכות אדום בכל הדורות שהם נסמכים על כחם בביטחון בורעם שאם הם מחליטים דבר נחשב אצלם כאילו שהדבר כבר נעשה! אבל ישראל הם ענווים ונסמכים על בוראם, נסמכים רק על הקדוש ברוך הוא אשר רק אמירתו היא העשויה! כמה גזירות ושמדות חשבו על עם ישראל והיו בטוחים שזהו, הכל כאילו נעשה ואין סיכוי אחר כלל, ולבסוף עם ישראל הדבוק בבוראו חי וקיים!

פרנס השבוע

ר' ישראל ורעייתו הי"ו

בעל מחבר ספר דור המלקטים
זכות הפצת התורה תעמוד להם ולזרעם בשמחה ונחת, פרנסה בשפע ואורך ימים

פרנס החודש

ר' מאיר שמחה ביולא ורעייתו הי"ו
זכות הפצת התורה תעמוד להם ולזרעם בשמחה ונחת, פרנסה בשפע ואורך ימים

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

דני רייט עבד במשך עשר שנים כעורך ראשי באחד מהעיתונים המפורסמים ביותר בארץ, "חדשות ישנות". כבר שנים מספר שהוא הוגה ברעיון לפתוח עיתון משלו, וכשהגיעו דברים לידי מעשה הודיע לבעל הבית שהוא עוזב. הוא החל בהוצאת עיתון בשם "מאמר" שיתחרה חזיתית עם "חדשות ישנות". אולם דני היה זקוק למנהל טוב עם נסיון בתחום העיתונות בכדי שינהל היטב את המשרד לכן פנה לחבירו הטוב מהמערכת של "חדשות ישנות", יוסי

נאמן, והציע לו שיפרוש גם הוא ויצטרף לעיתון החדש "מאמר". כששמע מוסי מודיע בעל העיתון "חדשות ישנות" על ההצעה פתח מיד בתביעה נגד דני רייט על מעשיו בטענה שאסור לו לקחת עובדים!

פסק הדין:

מותר היה לדני רייט להציע ליוסי נאמן לעבוד אצלו. **הסבר:** מבואר בגמרא קידושין דף נ"ט שרב גידל היה מתעניין בקרקע מסוימת על מנת לקנותה ובה רבי אבא וקנה אותה לפניו ומבואר שם שרב אבא לא ידע שר' גידל רצה לקנותה ובכל זאת מסכמת הגמ' שר' אבא נקרא

דברי תורה משנה שעברה

החלפת שם

כתוב בפסוק (ספר בראשית פרשת לך לך פרק י"ז פסוק ד'), הקדוש ברוך הוא אמר לאברהם: אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים, ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך, הקדוש ברוך הוא הוסיף לשמו של אברהם אבינו את האות "ה". וצריך להבין וכי על ידי שמחליפים שם אז האדם משתנה? אדם שאין לו ילדים רק נוסף כמה אותיות לשמו ואז הכל יהיה בסדר? אולי נחליף או נוסף לכל האנשים בשמם שיגורם שהם אף פעם לא יהיו חולים! שיהיו עשירים!

אלא ודאי שזה לא כל כך פשוט, השם אינו יכול להחליף ולשנות את האדם, אלא האדם הוא זה שעושה את השם! אדם שמתעלה יכול לגרום שהשם שלו יהיה יקר! אדם שמתעלה הופך את השם של עצמו לשם חשוב יותר! ועל זה נאמר טוב שם משמן טוב, לא מדובר באדם שהחליפו לו את השם אלא מדובר באדם שהתעלה וגרם שיהיה לו שם טוב!

בפרשה שלנו שהקדוש ברוך הוא הוסיף לאברהם אבינו את האות "ה" זה רק בגלל שבאמת אברהם אבינו היה "אב המון גוים", הוא היה במעלות גבוהות

ולכן השם שלו התעלה, ועל זה נאמר בפסוק תחילה (ספר בראשית פרשת לך לך פרק י"ז פסוק א') "ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים", קודם הקדוש ברוך הוא אמר לו שימשיך להיות שלם ימשיך להיות תמים, ורק אחר כך כתוב (ספר בראשית פרשת לך לך פרק י"ז פסוק ה') ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך! אז מי שינה את שמו של אברהם? אברהם עצמו!! ורק נחסר מעשה תכני שהיה צריך

להוסיף "ה", אבל אם אברהם היה הולך רק להחליף את השם לאברהם אבל לא היה תמים, ודאי שלא היה מועיל.

יש לזה הרכה ראיות מכמה מקומות (גם מיהושע וכלב בן יפונה), אבל אני אביא ראיה אחת מהפרשה שלנו. בפרשה שלנו מפורש שגם לשרה שינו את השם! שכתוב (ספר בראשית פרשת לך לך פרק י"ז פסוק ט"ו) "ויאמר אלהים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה", זאת אומרת שהקדוש ברוך הוא אמר שהשם שלה מעכשיו הוא "שרה" ולא "שרי", אם כן צריך להבין למה כתוב בפסוק "כי שרה שמה", ומשמע מהפסוק שהשם שלה כבר מזמן הוא "שרה", כי כתוב "שרה שמה", שזה כבר היה שרה? אלא רואים כמו שאמרנו, ששרי השם שלה למעשה כבר היה "שרה" כי הכל נמדד לפי האדם והוא זה שמשנה את שמו, ולכן הקדוש ברוך הוא אמר שהשם שלה כבר מזמן הוא "שרה" ורק היה חסר פעולה תכנית להודיע על שינוי השם!

והגמרא אומרת על שרה שקראו לה גם "יסכה" כי יש על כולה רוח הקודש, וגם יתרו כתוב שהיו לו שבע שמות וכל שם כנגד דבר אחר שהוא היה! שוב רואים שמעשיו של אדם הם בונים את השם שלו! הגמרא אומרת עוד במסכת ברכות דף ז' שהשם של האדם גורם לו להיות טוב או רע! והפירוש הוא שאדם על

ידי מעשיו יכול לעשות את השם שלו רע או טוב, ולמשל יכול להיות אדם שקוראים לו אברהם והוא צדיק, ויכול להיות אדם שקוראים לו אברהם והוא רשע! (עיין מהרש"א) איך בדיוק זה עובד אסביר בהמשך, אבל תחילה אביא עוד מדרש.

כתוב במדרש שיש כאלה שיש להם שמות יפים אבל המעשים שלהם מכוערים, כמו "עשו" שהשם שלו מראה שהוא "עושה" ורואים שהוא לא עושה כלום! ישמעאל יש לו שם יפה "שישמע אל" ובכל זאת רואים שהוא

משפט שלמה - המשך

רשע ולכן ביקש ליתן את הקרקע במתנה לר' גידל, אבל ר' גידל לא רצה לקבל מתנה משום שנא' "שונא מתנות יחיה", ולא רצה למכור לו כי אין זה סימן טוב שאדם ימכור את הקרקע הראשונה שקנה (בשו"ת שבט הלוי מבואר שלמכור כדי לקנות קרקע אחרת אין בעיה) וכמובן לא רצה שתשאר אצלו כי נחשב רשע בקנייתו כמה שהקדים את ר' גידל ולכן הקרקע הוצאת נשאת הפקר.

ובשו"ע חו"מ ס' רל"ז סעיף א' נפסק להלכה שאם אחד מחזר אחר דבר לקנותו בין בקרקע ובין במטלטלין ובא אחר וקנה אותו נקרא רשע. והוא הדין לרוצה להשכיר עצמו אצל אחר (ז"א אם לראובן יש כבר עובד, או אם עומד הוא לסגור חוזה עם עובד אסור לאחר להציע את עצמו לעבודה) ומוסיף המחבר ומבאר, שיש אומרים שאיסור זה הוא רק בדבר שהקונה יכול להשיג במקום אחר אבל אם אי אפשר להשיג כזה דבר במקום אחר אינו נקרא רשע על שקנה לפניו. ויש אומרים שגם בכזה דבר נקרא רשע ואסור להקדים את חברו כלל. וברמ"א מבואר שהעיקר כדעה הראשונה שבדבר של הפקר או מציאה אין אסור להקדים לקנות לפני חברו ורק

שא"א למצוא במקום אחר וכהפקר ומציאה, מותר לו להציע ליוסי נאמן לבוא לעבוד אצלו.

אבל אם עובד כמו יוסי נאמן היה ניתן למצוא בקלות היה זה אסור ונקרא רשע. אבל למרות זאת אין אפשרות לבית הדין למנוע מהעובד לעזוב וא"א לחייב את המעסיק השני שלו להעסיק אותו כי אין הפירוש שכיוון שאסור לעשות כן והעושה כן נקרא רשע שאינו חל. אלא הדבר שנעשה הוא חל, ורק העושה כן נקרא רשע ובכאלו דברים אם לאדם לא אכפת להיקרא רשע אין לבתי הדין של ימינו סמכות להתערב.

וראוי לבאר עוד דבר מעשי מאוד שיוצא מסוגיה זו, שאם ראובן מתעניין לקנות בית או מגרש, עד שיש הסכמה בין ראובן למוכר על המחיר, אין שום מניע לאף אדם להתערב ולקנות לעצמו אפילו אם הם נמצאים במו"מ רציני מאוד! ויתרה מזאת אם לקונה השני, הבית או המגרש הם כמציאה או הפקר שאין למצוא עוד אחד דומה לזה והוא בדיוק מה שמתאים לו, אפילו אם יש הסכמה על המחיר בין ראובן למוכר, מותר לאחר להתערב ולקנות לעצמו ואינו נקרא רשע. ודבר זה הוא בין בקרקע בין במטלטלין.

בדבר שאפשר להשיג במקום אחר נקרא רשע. וחייבים להוסיף ולבאר שאסור זה הוא רק אם הראשון כבר סגר מחיר עם המוכר, וכל מה שנשאר לעשות ביניהם הוא הקניין אבל אם הראשון עדיין לא סגר מחיר והם עדיין במו"מ, אפילו רציני מאוד, אין שום איסור לאחר להקדים לקנות!

ואע"פ שדעת הרמ"א להלכה היא ברורה יש עדיין לחקור מהי דעת המחבר? האם דעתו לפסוק כדעה ראשונה או שניה? ומסעיף ב' אפשר לראות, כי שם הוא פוסק שאם ראובן מעסיק מלמד לבנו ושמעון חושב שמלמד זה מתאים לבנו שלו. מותר לו להשכיר אותו אע"פ שהוא כבר עובד אצל ראובן ואינו נקרא רשע. והטעם הוא כי המלמד המתאים לבנו הוא דבר שאינו בנמצא וא"א לומר לשמעון לך ומצא מלמד אחר והוזה כהפקר ומציאה. ומכאן רואים שהמחבר מתיר, ושדעתו להלכה כדעה הראשונה וכדעת הרמ"א.

ולכן במקרה שלנו כיוון שדני רייט רוצה שדווקא יוסי נאמן יהיה מנהל אצלו, מפאת היכרותם רבת השנים יודע הוא כי יש ביכולתו לעשות את העבודה הנדרשת ממנו הוא כדבר

שבת

שחרית: 7:45

תהלים בנים: 12:30

על ידי משפחת זכאי - בבית הכנסת

תהלים בנות: 1:15

על ידי משפחת נחמני - בביתם

שיעור בהלכות שבת: 3:45 הרב דוד שרעבי

מנחה: 4:30

שיעור 15 דקות בזהר, אחר תפילת ערבית

מוצאי שבת

חול

שחרית: 6:30

דף יומי: 20:15 הרב יצחק אלקיים

כולל ערב: 20:15

ישמעאל, וכן יש עוד הרבה מדרשים (גם חולדה הנביאה) אבל מעם להאריך ולכן נישג להסבר איך זה עובד בדיוק.

כתוב שכשארם מגיע לשמים הוא יכול לשכוח את שמו ולכן יש כאלה שמוסיפים בסוף שמונה עשרה איזה פסוק שמתחיל באות הראשונה של שמו ומסיים באות האחרונה כדי שכשיגיע יום הדין הוא יזכור את שמו, למה בכלל הוא צריך לזכור את השם? וגם אם הוא ישכח מה לא יכולים להזכיר לו בשמים? וגם למה שישכח?!

אלא זה בדיוק מה שאמרנו למעלה, יכול להיות שקוראים לאדם אברהם בעולם הזה אבל בשמים השם שלו זה נמרוד! ולמה? כי שמו של האדם נקבע לפי מעשיו וגם אם בברית קראו לו אברהם יכול להיות שלפי מעשיו הוא שינה את שמו בשמים רק בפעולה תכנית בעולם הזה נשאר לו השם שנתנו לו בברית, ולכן אם אדם עשה עבירות לפעמים השם שלו בשמים הוא "המן" "עשו" "נחש" או שם אחר והוא חושב שעדיין השם שלו הוא יעקב! ואז הוא מגיע לשמים ורואה את עצמו הוא פשוט לא מכיר!! הוא זוכר שקראו לו יעקב והנה בשמים קוראים לו "נמרוד" וגם מראים לו למה הוא באמת נמרוד! אז כעת התשובה ברורה למה אדם לפעמים אינו זוכר את שמו לאחר פטירתו, וגם ברור שבשמים מגלים לו אבל זה מבלבל אותו עוד יותר!

הדבר היחיד שלפעמים עושים זה להוסיף שם, ועל ידי זה אנו כביכול אומרים לקדוש ברוך הוא שכדאי להשאיר את האדם הזה חי כי אולי הוא עוד יוכל להגיע למעלה של השם החדש שנתנו לו! **בקיצור**, אדם בעולם הזה צריך לדומם את עצמו ואז השם שלו יהיה חשוב וגדול! ולאחר 120 שנה הוא יעלה ויגיד שקוראים לו "יצחק" ואז יאמרו לו לא רק יצחק אלא יש לך שבע שמות, אליהו הנביא, דוד המלך, משה רבינו וכו'.

ובקהלת פרק ז' פסוק א' כתוב, "טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו", ונראה לפרש ש"שם טוב" הוא טוב יותר מ"שמן טוב" מפני שהשמן הטוב לפעמים רואים את מעלתו שהוא שמן ושהוא טוב רק כשהוא צף על פני דבר הפחות ממנו, שצף על פני המים, וכך יש גם אנשים אשר הם לא שלמים בעצמם ונחסרים חסר רב, ובכדי להיות חשובים הם צריכים לעמוד ולדרוך על אדם אחר שיהיה אדם אחר תחתם וכך יסברו שיש להם איזה מעלה, ועל כן כתוב טוב שם משמן טוב שזהו טוב אמיתי כשיש לאדם מעלה בשמו שלו ולא מפני חסרוננו של זולתו.

וזיהו שכתוב בתהלים, "כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן וזקן אהרן שירד על פי מדותיו", שהשמן על ראשו של אהרן הוא שמן היורד עליו, שכל מעלת השמן הוא בגלל אהרן ולא מעלת אהרן בגלל השמן, שהשמן הוא טוב בגלל שמו ולא שמו בגלל השמן, וזהו גם זקן אהרן שירד על פי מידותיו, שגודלו של אהרן בכל גופו הוא שנושא את לבושו הזקן והשמן ולא הם הנושאים ומגדלים אותו.

ולזה רמזו דברי המדרש בגמרא הוריות דף י"ב ע"א, ת"ר כשמן הטוב וגו' יורד על הזקן וזקן אהרן וגו', כמין שני טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו, אמר רב פפא, תנא, כשהוא מספר עולות ויושבות לו בעיקר זקנו וכו', שהשמן עולה אליו כשהוא מספר (כשהוא מדבר).

פרפראות - המשך

נקראת פרה, ומצטט את דברי חכמינו "עגלה בת שתיים פרה בת שלוש" (פרה א' א'), אלא שהכוונה לשלושה קרבנות: עולה, חטאת, שלמים, והמילה משולשת באה לרמז שיביא אותן רצופות.

הציווי של הקב"ה אל אברהם בפירוט של הקרבנות באה לרמז על הברית שכרת ה' עם אברהם, **עגל עז איל תר גזול = 867**, זה ברית **אברהם = 867**, כפי שהתורה מעידה בהמשך "ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית". (משב"א)

"ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה..."

מובא במדרש, מצרים ממ פתוחה בתחילה ומם סתומה בסוף, לרמז שעבר הנכנס שם אינו יוצא משם לעולם, לכן נאמר כאן "יורד אברהם מצרימה" כי אברהם סלל את הדרך לבניו שיוכלו לצאת משם וזה מצרימה, לא למצרים, שתהיה המם סתומה, אלא בה"א פתוחה בסוף שיהיה להם פתח לצאת משם. (כרם הצבי)

"את ברע מלך סדום..."

כשר' יונתן אייבשיץ היה ילד ולמד ב"חדר" שאלו המלמד: מה היה שמו של מלך סדום? כתוב בפרשת לך לך, ברע מלך סדום - השיב הילד, ומדוע בסדר "הקטורת" שאנו אומרים לפני התפילה נאמר מלח סדומית רבע? שאלו המלמד, "ברע" ו"רבע" היינו הך, ענה הילד, מתחילה היה שמה של סדום "ברע" אבל הרי סדום וכל אשר בה נהפכה, אז נהפך שם המלך מ"ברע" ל"רבע".

מזל טוב וברכה, בשמחה ונחת

ל' משה וקצין ורעייתו הי"ז

על הולדת הנכד

תזכו לראות עוד בני בגים עוסקים בתורה ובמצוות, ויראת שמים
בבריאות ויישוב הדעת, אכ"ר

מוליד – קרח שנפשרו ונעשו מים

שאלה: הרוצה להוציא קוביות קרח ממקפא, ולהניח הקוביות לתוך קערה ריקנית, כדי להניח על השלחן בשביל המסובין. והוא רוצה להביא הרבה קוביות בריות, וידוע הוא שיהיה נשאר בסוף הסעודה קערה של מים. האם יש בעיה של נולד?

הקדמה לנולד: מו' ר' יהודה ור' שמעון אם "נולד" אסור בהנאה ובטלמול. ביו"ט, הלכה להחמיר כר' יהודה. ובשבת, הש"ע והמ"ב פסק להקל כר' שמעון, והרמ"א סבר שגם בשבת הלכה להחמיר כר' יהודה^(א). וכל זה איירי במקרה שהגוף הדבר היה כבר בעולם בכניסת שבת ויו"ט, רק שנולד בו השתמשות חדשה בשבת ויו"ט. כגון עצמות שנתפרקו מבשר, שבכניסת יו"ט כבר היה העצמות בעולם רק שהיה משתמש לשמור המאכל אדם, ועכשיו "נולד" להיות מאכל בהמה. או שברי כלים, שמתחילה היה כלי ועכשיו "נולד" להיות עצי הסקה. בנולד השתמשות כאלו אמרינן שיש מו' ר' יהודה ור' שמעון. אבל בנולד גמור, כגון שירד גשם, או עצים שנשרפו ונעשו אפר, באלו לא היה בעולם כלל בכניסת שבת ויו"ט, ובוהו גם ר' שמעון הסכים להחמיר^(ב). עכ"פ יש ב' סוגי של נולד. נולד השתמשות שמו' הוא אם אסור, ונולד גמור שלכו"ע אסור^(ג).

מוליד מים: ע' הברייתא בשבת נא: אין מרסקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו. הוא האיסור דרבנן מה שאנו קורין "מרסק". יש ג' דיעות בראשונים במעם האיסור של "מרסק". (א) רמב"ם – גזירה אטו סחיטה. (ב) רש"י – דמי למלאכה שבכורא המים האלו. (ג) ספר התרומה – משום נולד. וע' בר"ן שכתב שהנפקא מינה ביניהם הוא לענין אם רוצה ליקח קרח ולהניחו בחמה כדי להיות נפטר מאליו. לפי הספר התרומה שסבר שהאיסור "מרסק" הוא בגדר של "נולד", לכן ה"ה אם נימוח מאליו בחמה שיש לאסור. אבל לפי הרמב"ם ורש"י שסוברים שהאיסור "מרסק" הוא גזירה אטו סחיטה או משום סרך מלאכה, לכן אין להחמיר אלא במעשה בידים, משא"כ אם נימוח מאליו אין מעם לגזור^(ד). והא

שאין בעיה של "נולד" בקרח שנפשרו ונעשו מים, צ"ל הוא מפני שאין כאן אלא שינוי צורה בעלמא^(ה). עכ"פ יש מו' ראשונים בקרח שנפשרו מאליו אם שייך לאסור מפני "נולד". [כל זה במוליד מים, שאין כאן אלא שינוי צורה בעלמא וגם לא היה בידים. משא"כ מוליד אש או מוליד ריה שאסור לכו"ע^(ו)].

דיעות האחרונים: הש"ע פסק להקל בזה, שמותר להניח קרח בחמה והוא נימוח מאליו^(ז). והרמ"א חשש לדעת הספר התרומה שיש בעיה משום "נולד", אבל מקיל במקום צורך אפילו לכתחילה^(ח). והמ"ב כתב שכן ראוי להחמיר לכתחילה, אבל בדיעבד אם כבר נפטר מותר להנות ממנו^(ט).

לתוך משקה: לכו"ע מותר ליתן קרח לתוך משקה, אף שנימוח בתוך המשקה. שכן איתא בהדיא בברייתא "אין מרסקין בו" אבל נותן הוא לתוך הכוס ואינו חושש^(י). והמעם שמותר הוא, לפי רש"י ורמב"ם הוא משום שאין כאן מעשה בידים, אלא נימוח מאליו. ולפי הבעל התרומה מותר הוא משום שמתערב ומתבטל ביין או במים שבכוס ואינו ניכר^(יא).

למעשה: שאלנו אם מותר להניח קוביות קרח במצב שיפשרו ויהפכו למים. לפי הש"ע מותר הוא, שהוא אינו עושה בידים. ולפי הרמ"א ומ"ב לכתחילה יש להחמיר לחוש לדעת הספר התרומה שסבר שזהו נולד^(יב). אבל יש עצה פשוטה איך לצאת כל הדיעות, שיכול להוסיף מעט מים בתוך הקערה ביחד אם הקוביות. ועכשיו אם נפטר הקוביות, יהיה מתערב מים עם המים שהיה שם מכבר, ויהיה דינו כנתינת קרח לכוס של שתייה שמותר הוא. [ויש שרוצה לטעון שבציור שלנו אין צורך ליתן קרח בקערה, מפני שהוא לא רוצה בהפשרת הקרח כלל, ולכן הוא רק דבר שאינו מתכוון. אבל לא מצאתי מקור במ"ב להקל בזה, ולכן אם הוא באמת פס"ר שמקצתם יהיה נהפכו למים במשך הסעודה, אין סברא להקל לכתחילה^(יג)].

(א) ש"ע ורמ"א ס' תלה ס"ד ומ"צ שס סק"ז. [צקלור - יש מו' ר"ש ור"י צכמה סוגי מוקף ולא צולד צלד. והש"ע סבר שצצת הלכה כר' שמעון, וציו"ע הלכה להחמיר בכל מוקף כר' יהודה וכלל זהו נולד. והרמ"א סבר שצין צצת צין ציו"ע הלכה כר' שמעון שצאר מוקף והלכה כר' יהודה צולד. והמ"ב כתב צצם הפוסקים שהלכה כר' שמעון צין צצת צין ציו"ע חוץ מנולד ציו"ע]. (ב) חוס' עירוצין מו. ד"ה כ"ש ח"ל צולד כה"ג (גשם) דדבר חדש שלא צל לעולם כל עיקר מודה רצי שמעון, וכן צאפר כירה שהוסק ציוס עוז נראה דמודה ר"ש דאסור לכסות צו עכ"ל. והוצאה להלכה צש"ע ס' תלה סט"ז וצמ"צ סק"ז ח"ל ואפילו להמתירין מוקף ואפילו צולד צולד מ"מ צולד גמור כזה דמשיקרא עלים והשתא אפר כו"ע מודים דאסור צעלעל עכ"ל. ומוגד לנו גם לענין מים הנוטפין ממוגן. (ג) וע"ע צהל' יו"ע ס' תקיף לענין צילה שולדה ציו"ע. והוא יותר גרוע משאר נולד, שהא אסור דאורייתא צמקרה ציו"ע נופל ציוס ראשון. ואטו זה נאסור צהגאה צכל יו"ע וממילא נאסור צעלעל, ע"ש. (ד) כל זה הוצאה צצ"י ס' שיה סט"ז וצס' שכ ס"ג. (ה) נמלא שלפי המקילין קרח שנעשו מים יותר קל מעצמות שנתפרקו, והוא מפני שסוצרים ששינוי השתמשות יותר דומה ל"נולד" משינוי צורה. משא"כ המחמירים סוצרים ששינוי צורה יותר גרוע משינוי השתמשות. ולכן המ"ב שמקיל צשינוי השתמשות (עצמות) צצצת, מ"מ הוא מחמיר לכתחיל צשינוי צורה (קרח) וכדלקמ'. (ו) לענין מוליד אש ע' צר"ם תקצ, ולענין מוליד ריה ע' צמ"צ ס' שכא סק"ה. וע' צשש"כ ספכ"צ הערה קנט צאריכות צכל זה, שהציוא כמה סוגי מוליד ומוליד וחילוקים ומקורות. (ז) ס' שכ ס"ג וס' שיה סט"ז. (ח) רמ"א ס' שיה סט"ז. ומ"צ ס' שכ סק"ה צדעת הרמ"א. (ט) ס' שיה סק"ז. וציואר שהרמ"א שמקיל צמקוס צורך היינו אפילו לכתחילה, אצל צדיעצד מותר אפילו שלא צמקוס צורך. ע"ש צמג"א צדעת הרמ"א. (י) לשון הצ"י ס' שכ ס"ג צשם הצעל התרומה. וכן הוצאה צמ"צ ס' שכ סק"ה וס' שיה סק"ג וסקק"ה. (יא) ולכן יהיה צציה ליקח קוביות מתוך המים מפני העפות מים שדינו כ"נולד" שצצקו לקוביות, וכמשכת צמג"א ס' שיה סק"ג לצ"י שומן שנימוח וחזר וצנעל. [והיינו דווקא לאחר שכבר נפשרו כמות-מה, אצל סחם מעט מים שנפשרו אינו חשוד הוא ושרי. ע"ש צמג"א וצמ"צ סק"ה]. ועוד לפי המחמירים יהיה צציה צסוף הסעודה איך לצרוק המים, כמו מים שנוטף ממוגן לתוך כלי. (יב) וכמו כל פס"ר צמילתא דרבנן, שהלכה להחמיר. ולכאורה יש להציוא רחיה מכל נתינת קרח לתוך כוס שתייה, שלעולם אינו מתכוון להפציר (אלא אצרה היה ניחא ליה אם נשאר קרח). ולא מצינו צדעת הספר תרומה סצרה להקל אלא מעטם שמתערב צמים ואינו ניכר. והא שהצ"י צס' שכ ומ"צ שס סק"ג מקילין לחתוך חתיכה קרח אף אם יוציו קלת מים, מעטם דלא נתכוין ועוד שהולך לאציו. אלא נתקצן צקערה (ורק אח"כ דרך הוא לשפוק). ועוד ע"ש צצ"י וצמ"צ שכתב להקל מפני שאינו אלא מעט מים. ולענין קלת מים אין צציה כלל של "נולד" וכמשכ" המג"א ומ"צ ס' שיה סק"ה, והצציה הוא מפני שמרסק בידים. משא"כ ציידן דידן שיהיה יותר ממועט מים מקצצים צמקוס אחד, ויש צציה של "נולד" להמתירין, מהיכי חיתי להקל. אצל אה"צ לענין להגיש גלידה יש להקל למעשה, שהא מסתמא אינו פס"ר שיהיה נשאר עד שיהיה נוזלי ממש, ומועט נוזלי צסוף אין צציה. משא"כ צמקרה שנותנים הרבה קוביות קרח צצת אחת צקערה, שיותר שייך, ותלוי צמציאות אם פס"ר או לא. וע' צספר ל"ע מללכת צאייגלת שמקיל צזה צקוביות קרח לא ליתן מעט מים צקערה. וע' צספר דור המלקטים. [והא שכתצנו ששייך להקל מדין חוסר מעשה או כוונה, אף שולד צעלמא הוא אפילו אם נולד מאליו, ע' צצורה"י צצצו הצא חילוק צין מולד לנולד].